

Szikra János

Profán legendák

Csembi

Kata 1937-ben került az esztergomi Érseki Nőnevelő Intézetbe, abban az évben, amikor Chamberlain angol miniszterelnök elfoglalta Londonban hivatalát, na most ez a csemberlejn állandóan esernyővel láttatta magát a fotográfusok által rögzített fölvételeken, Katának pedig nemegyszer valami napernyőféle volt a feje fölött már a kisgyerekkorból ránk maradt fotokópiákon is, társai ezért matricázták rá a Csembi nevet, amikor anyja, Keller Jolán, azaz a dunaföldvári Cigi, ekkor már Kempelen Rudolf vagy Rezsóné, Rudival együtt otthagya az intézetben, pár perc múlva még visszalesett, nem sír-e az addig burookban óvott csemete, de akkor már Csembi a szájtátva bámuló lányok kör közepén pörgött, és saját későbbi vallomása szerint végeérhetetlenül *dumált* – így indult el a világba a tízéves Kata, hogy aztán 2016-ban, majdnem kilencvenévesen, folyamatos beszédképességgel sújtva visszatérjen a szecsei és az esztergomi gyereklétből a végső álomvilágba (apai nagyanyja, Hegyesi Róza kilencven évéből az utolsó húszat tejbegríz-fogyasztással töltötte, és olykor kártyának vélt szentképeket hajigált az izzó vaskályhába, előtte egyenként megcsókolta őket), ám, ám, Csembikém, addig hátravan, sőt, előtte van még egy nem akármilyen élet, az örök barátnő, Kajdy Edit oldalán, aki a szomszédos Tápiósápról érkezett alkonyatkor,

SZIKRA JÁNOS (1954) Pátkán élő költő. Utóbbi kötete: *Bácsalmási elégia* (versek és prózák, Navigátor Press Kiadó, 2022).

és egy üstökös futott át a két család fölött a holdas éjszakán, jelezvén a második nagy háború közelgő eljövételét, és Kajdy Edit szerelmes volt a falujából származó színész-palánta, Szirtes Ádám két szép, csábító szemébe, a zárdában Csembi kedvenc apácája Gratiana nővér volt, Grácianna így, Grácianna úgy egy életen át, de előbb még megbuktatta rajzból, aztán lelki gondjaiba vette, és ott volt a zárdában az ezernyolcszáz osztálytárs és a Csembi által holtáig emlegetett istentudjahányszáz ismerős, akikkel évtizedekig levelezett, a Bazilika félnapos szentmiséi, melyeket talán egyedül ő viselt el lelki földrengés nélkül, és Csontos páter Márton, akit húsz év múlva a hajdúszoboszlói gyógyfürdő medencéjéből varázsolt elő, az álmosan kanyargó Tápió mellől meg jó Gémes Mihály, aki később a hófehér miseruhákat hasogatta szét, hogy bekötözze a repülőgépről legéppuskázott sebesülteket (az ávó a tömegbe lövetett ezerkilencszázötvenhat novemberében Tiszakécskén), akkor már ott volt plébános a hajdani mindszenti parasztfiú, ismerte ő is még Szecsőről a feledhetetlen Vozáry lányokat, apjukat villám ütötte agyon, amikor méheit legeltette a viharban valamelyik hegyen az Északi-Középhegységben, négy árva maradt utána, persze, az oroszok keze ebben is benne volt könyékig, mert földönfutóvá tették a „dicsóságosok”, aztán a zárda után fénysebességgel Bácsalmás közeledett hisztériás jegenyével az átkozott, mégis megunhatatlan síkon, és Csembi huszonhárom évesen anya lett, Gerzson bácsi, a kéményseprősegéd szerencsehozó nyálával megköpködté az első újszülöttet, mire a második, mi több, a harmadik is megszületett, már nem volt ki megköpködjé, mert Gerzson úr meghalt, és Csembi első útja mindhárom, pólyába bugyolált utódjával a templomba vezetett, haladéktalanul bemutatta őket valódi édesanyjának, a Szűzanyának.

Rudi

Csecsemőkorukban, közvetlenül a születésük után pár nappal-hónappal az Úr által mintegy *visszahívott* testvéreit figyelmen kívül hagyva, Kempelen Rezsőnek három féltestvérel együtt hat testvére született: Béla (családfakutató), Etelka, Gizella (nagyothalló, családi nevén a süket Gizi), Erzsébet (Böske, Böske néni, enyhén iszákos postamester) és Zoltán – legkisebb, általa sosem látott unokájára az unoka által rühellett Rezső keresztnévet hagyta, mert nem engedte a népi demokrácia az idegen hangzású, s a németek miatt rosszemlékű Rudolfot anyakönyvbe írni, ezenkívül csontfejű sétapálcáját, és ifjúkorában az itáliai frontról küldött tábori levelezőlapjait hagyta rá, s egy régi fényképről ránk néző szeméből azt a végtelen bánatot, amely azokat a jámbor férfiakat tartja fogságban egy életen át, akiket nem szeretnek szerelemmel az asszonyok, hogy ebből Jolán, aki Cigi és feleség is volt egyébként, mit vállalt magára, ki tudja, Bélátátkozták negyvenöt után, antiszemitanak minősítették, amiért a *Magyarországi zsidó és zsidó eredetű családok* című könyvével hozzájárult úgymond a zsidók végzetes összegyűjtéséhez (Etelka megint a háttérben, nem tudunk róla semmit ma már), Gizella viszont, Gizi néni, hiába volt süket, vénen is bátran búvólte a zongorát, fölébresztette a klaviatúra kottába börtönzött dallamait, és önfeledten hajolt ki a Bécsi út első vagy második emeletéről: ott van, ott van, nézzétek, ott a *villanyos*, Zoltánnak érszűkület miatt levágták a lábát, aztán Zoltán bácsinak levágták a másik lábát is, professzionális bélyeggyűjtő volt, a fél világ filatelistájával levelezett a blokkok nagymestere, amikor elkezdődött a hatvanas években este a tévében a Kádár-híradó, kihátrált

a szobából a tolókosival és magára húzta halkán az ajtószárnyakat, aztán a hírek után visszagurult, és kézcsókkal köszönte meg feleségének, Ili néninek minden nap, minden áldott este a gondozást, akinek azt találta mondani egy alkalommal Zoltán bácsi unokaveje, Jani, hogy Ili néni olyan skót, hogy a saját csontvázát is eladná még életében, de nem lett belőle tartós harag, Böske pedig, Böske néni volt a postamester Tápiószecsón, állítólag hozzá-hozzányúlt a pénzhez, ám a tisztesség keretein belül megoldották a gondokat, néha-néha elaludt a hivatalban, eltompította a magányos tisztviselőket olykor-olykor lebunkózó kábulat, ő gondozta anyjukat, a kilencvenévesen végelgyengülésben távozó Hegyesi Róza asszonyt, aki időtöltésből egyenként megcsókolta, majd az izzó vaskályhába hajigálta a szentképeket – mit is mondhatott volna minderre Kempelen úr, aki, ha pontosak akarunk lenni, borral kezében valódi évfordulóját csak négyévente ülhette meg, mert február 29-én született, mit is mondhatott volna: a tüdőrák mellett a halálhoz ez is bőven elég.

Mamuska

Mamuska találékony gonoszságát menye, Kata ültette el gyerekei szívébe, és táplálta újabb s újabb adalékokkal, amelyek alapján találóbb elnevezés lett volna rá a Mumuska, na most Mumuska-Mamuska az Almás vasúti megálló mellett lakott második férjével, Magosi Frigyes bácsival, aki korábban MÁV-alkalmazott volt, az emlékek öregedésével ma már csak térdig érne a gyerekkor, mint Gullivernek Lilliput, térdig érne az a múlt, térdig érne az a ház, amelyben aztán Frigyes bácsi a kamrában lógó kolbászok, a disznósajt,

a szalonna, a satöbbi lógványok közé akasztotta magát, mert nem bírta már ép elmével elviselni Mamuskát, aki még azzal is ingerelte, hogy a hosszú téli bezártságot enyhítendő kétszemélyes kártyacsatákban rendre csalt, a vén vasutas kapálta a veteményes kertet, etette a baromfit, gondozta a nyulakat, metszette és rézgáliccal fújta be a szőlőt, a bilit is ő vitte ki a vénasszony alól a szarószékből, mert az alacsony, kövér Mamuska asztmás volt, zihálva csoszogott ki az utcasarokig, persze, sajnáltatta is magát, és mindent kritizált, Kata, mutatott föl a plafonra Katáéknál, ott egy pókháló, tudja mit, Mamuska, szólt Kata, ha látja, vegye le, lánytestvére (húga?, nénje?) fiatalon lúgot ivott (akkoriban a lúg vagy a kút voltak a divatos önhalálnemek), mert Mamuska elszerette a szerelmét, ám sorsát már nem hozzá kötötte, Plettl Lajos, a Madarásról származó sváb kéményseprő lett a kiválasztott, tőle hárman születtek: a későbbi Szikra Jani, Lajos, családi nevén: Öcsi, aki sérült karral jött világra, s egy kislány, aki olyan hamar visszafutott innen, hogy szinte emléke sem maradt, majd mikor férje kilencszázharminchétben (már Bácsalmáson) megőrült és elhantolták, jöttek az özvegység évei Richter Anna életében, Frigyes bácsival a Narancsik Pál utcai évek a vasútnál, a pohár borok évei, a lekvárhíánytól fuldokló sütemények évei, a vasárnap délutáni közös unalom évei, aztán a szeretetlenség évei menyeeivel, Katával és Zsuzsával, az unokátlanság évei öt unokával a csikériai jegenyenyárfák alatt, a lelki magány évei a délre néző kisszobában, a rossz emlékek évei, az emléktelenség évezredei.